

Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟ Ή ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ;

SERCIO SEGRE

Λ ΓΙΑ μόλις χρόνια πριν το «μυθικό» 2000, η Ευρώπη αναρωτιέται ακόμη για το μέλλον της, ενώ τα πάντα εξελίσσονται ταχύτατα: οι σχέσεις Ανατολής-Δύσης, η Σοβιετική Ένωση, η Κίνα, οι Ηνωμένες Πολιτείες – που βρίσκονται πλέον στο κατώφλι μιας νέας προεδρίας.

Με τον ίδιο τρόπο, ακολουθώντας τους ίδιους ρυθμούς εξέλιξης, η «οικονομία της κάρτας», που δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια, βρίσκεται ήδη σε κρίση. Τεράστια προβλήματα μας χτυπούν την πόρτα, για να ξεκινήσουμε από εκείνα των σχέσεων Βορρά-Νότου, της πείνας, της υπανάπτυξης, της χρεωκοπίας. Στο παρελθόν, το 2000 παρουσιάστηκε, από τους ανθρώπους του πνεύματος (φιλόσοφους, ποιητές), σαν ένα τέλος στην πορεία ανάπτυξης του ανθρώπινου είδους. Σήμερα, φτάνοντας στην αυγή του νέου αιώνα και της νέας χιλιετίας, ο κόσμος αντιλαμβάνεται ότι βρίσκεται μέσα σε μια χύτρα που βράζει και κινδυνεύει από στιγμή σε στιγμή να εκραγεί.

Ο αγώνας δρόμου για τους εξοπλισμούς κατάφερε να δημιουργήσει σε όλους μεγαλύτερη ανασφάλεια. Το φυσικό περιβάλλον του ανθρώπου, τραυματισμένο από μια λανθασμένη σύλληψη της οικονομικής ανάπτυξης, παίρνει σήμερα, όλο και πιο συχνά, την εκδίκησή του. Μπροστά σε αυτή την πραγματικότητα, η αναγκαιότητα επαναπροσδιορισμού, όχι μόνο της διεθνούς πολιτικής αλλά και των ιδίων των αξιών που διέπουν την ανθρωπότητα, γίνεται όλο και πιο επιτακτική. Η ανθρωπότητα αρχίζει να συνειδητοποιεί ότι ζει μέσα σε μια κιβωτό του Νώε, η οποία είτε θα επικλυθεί είτε θα βυθιστεί αύτανδρη. Ο κόσμος είναι ένας μόνο, και κοινή είναι η μοίρα του. Από αυτήν ακριβώς τη διαπίστωση απορρέουν όλοι οι προβληματισμοί για την αλληλεξάρτηση. Ο κόσμος είναι πια πολύ μικρός, για να μπορεί να συνεχίσει να σκέφτεται με όρους που δεν θα ήταν κοινοί.

Τα νέα συστήματα επικοινωνίας (μία πλευρά σημαντική, αλλά μία μόνο, της μεγάλης επιστημονικοτεχνικής επανάστασης, φτιαγμένης από τις ομικρόνσεις των μεγε-

θών, τους μικροϋπολογιστές, τους computers) συνέδεσαν ανεπιστρεπτά ολόκληρο τον κόσμο. Όταν χαράζει η μέρα στην Ευρώπη και – με τη διαφορά της ώρας – κλείνει το Χρηματιστήριο του Τόκιο, η επίδραση είναι άμεση: στο Λονδίνο, στη Φρανκφούρτη, στο Παρίσι. Και όταν κλείνουν τα Χρηματιστήρια της Ευρώπης και ανοίγουν της Αμερικής, η επίδραση είναι και πάλι άμεση, με τον ίδιο τρόπο που το κλείσιμο της Wall Street επηρεάζει το Τόκιο, που μόλις ανοίγει. Μοιάζει με ένα είδος αλυσίδας, με αδιάκοπο μπαλέτο που κυβερνά, σε μεγάλο βαθμό πια, τις τύχες των ανθρώπων.

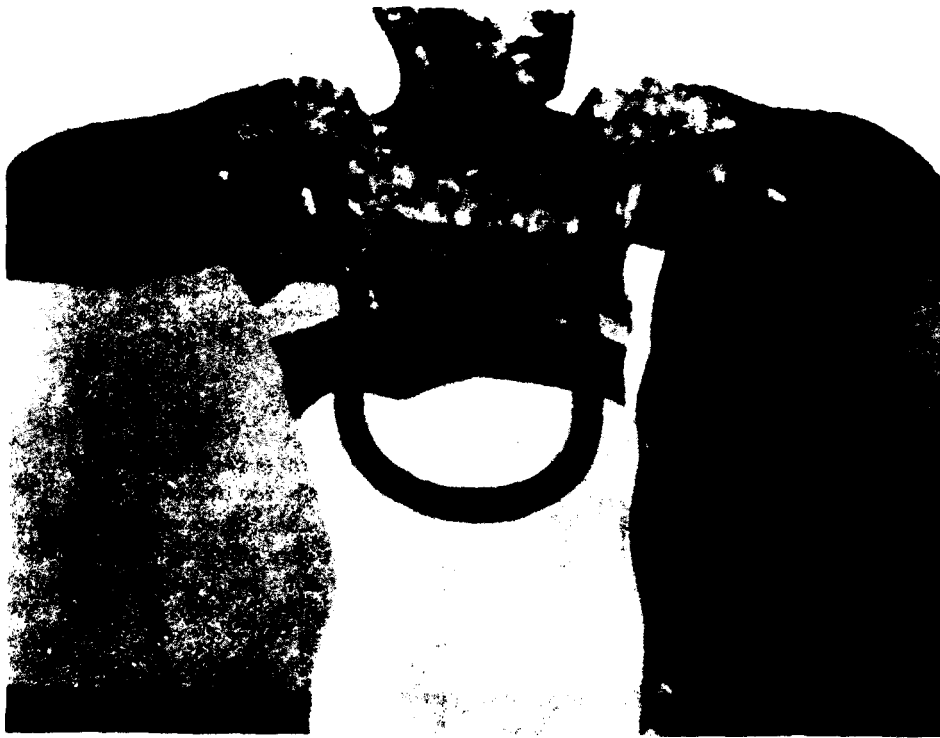
Για την πτώση της Wall Street, σε μια πρώτη φάση, η ευθύνη αποδόθηκε στους computers. Λέγεται, εξάλλου, πως θα μπορούσε αύριο να ξεσπάσει πυρηνικός πόλεμος από ένα λάθος των computers. Μπορεί ο άνθρωπος να συνεχίσει να ζει έτσι ή θα έπρεπε να προσπαθήσει, με κάθε τρόπο, να επανακτήσει το προβάδισμα της ανθρωπίνης εξυπνάδας και του ορθολογισμού της πολιτικής;

Πέρα από τα συμπτωματικά γεγονότα της πολιτικής και της οικονομίας, των ηθών και των εθίμων, επανέρχονται δυναμικά τα μεγάλα ερωτηματικά που ήταν πάντα συνυφασμένα με την ανάπτυξη του ανθρώπινου γένους. Σε αυτό το σημείο, τίθεται δυναμικά το «ευρωπαϊκό ζήτημα». Η Ευρώπη είναι μια μεγάλη πραγματικότητα, παρότι μερικές φορές μόνον δύναμη. Κανένα κράτος, ακόμα και εκείνα που θεωρούνται μεγάλα, εδώ και είκοσι ή πενήντα χρόνια, δεν μπορεί πλέον να τα καταφέρει μόνο του. Η Ευρώπη είτε προχωρεί προς την οικονομική και πολιτική της ενοποίηση, είτε τα κράτη που την αποτελούν θα έχουν ένα διαρκώς μικρότερο βάρος στον κόσμο τού σήμερα, που θα γίνει ακόμα πιο μικρό στον

κόσμο τού αύριο. Η ενοποίηση μπορεί, αντίθετα, να παίξει ένα σημαντικό ρόλο για την οικοδόμηση του αυριανού κόσμου, στο πολιτικό, το πολιτιστικό και το οικονομικό επίπεδο, και να επηρεάσει θετικά τη σημερινή κατάσταση. Ενώ δε αυτό αποτελεί μια προφανή αλήθεια, υπάρχουν ακόμα ισχυρές ομάδες – πολιτικές, συνδικαλιστικές, κοινωνικές – που πιστεύουν ότι μπορούν να συνεχίσουν να σκέπτονται και να συνδιαλέγονται με όρους αυστηρά εθνικούς, σαν να βρισκόμαστε ακόμα στο 1800. Υπάρχουν δυνάμεις, ακόμα και της αριστεράς, που αντί να κατανοήσουν τη σημασία αυτής της υπόθεσης και να καταλάβουν ότι στην Ευρώπη έχει αρχίσει ένας τεράστιος αγώνας για την ηγεμονία της ενοποίησης, στέκονται στις όχθες του ποταμού και περιμένουν να περάσει το λείψανο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βεβαίως, η κοινοτική Ευρώπη έχει να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα, γνωρίζει κρίσεις και αναδιπλώσεις, υποφέρει από αναρίθμητες αδυναμίες, ακολουθεί κατευθύνσεις πολύ συχνά λανθασμένες. Όμως αποτελεί μια πραγματικότητα, και μια πραγματικότητα που μπορεί να διαφοροποιηθεί προς μια κατεύθυνση δημοκρατική και προοδευτική. Επίσης, η δημιουργία μιας κοινής πολιτικής για τα διεθνή θέματα, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη σταθεροποίηση της πολιτικής του αφοπλισμού, της ύφεσης και της διεθνούς συνεργασίας.

Ο κόσμος δεν έγινε μόνο πιο μικρός, και πιο αλληλεξαρτώμενος, αλλά έγινε ένα θέατρο όπου τα γεγονότα εκτυλίσσονται με ταχύτητα, που κάποτε ήταν αδιανόητη. Η υπόθεση των πυραύλων, της εγκατάστασής τους (από τους SS 20 μέχρι τους Πέρσινγκ και Κρουζ) και της μελλοντικής τους μετατόπισης, είναι χαρακτηριστική. Η ίδια η έννοια της ασφάλειας διαφοροποιείται σταδιακά, και τώρα αρχίζουμε να αντιλαμβανόμαστε ότι η ασφάλεια θα οικοδομηθεί όχι εναντίον κάποιων, αλλά, αντίθετα, με τους ίδιους τους υποθετικούς αντιπάλους μας, διότι είναι κοινή υπόθεση και διότι δεν είναι δυνατόν να νιώθω εγώ ασφαλής όταν ο δικλάνός μου νιώθει ότι απειλείται.

Υπάρχει ανισορροπία στις συμβατικές δυνάμεις πάνω στην Ευρώπη, προς όφελος των δυνάμεων του Συμφώνου της Βαρσοβίας; Σίγουρα υπάρχει, και σήμερα το παραδέχονται και οι ίδιοι οι Σοβιετικοί. Αλλά αυτή η ανισορροπία (η οποία εξάλλου δύσκολα μπορεί να υπολογιστεί, γιατί πρέπει να συγκριθούν όχι μόνον οι ποσότητες αλλά και η ποιότητα των εξοπλισμών και των στρατευμάτων, καθώς και η κοινωνικοπολιτική τους υποδομή) μπορεί να εξλειφθεί μέσα από διαπραγματεύσεις, που

σίγουρα δεν θα είναι εύκολες, επειδή ακριβώς η κατάσταση είναι άنيση, και εγκαταλείποντας τις ιδέες, που κυκλοφορούν αυτή τη στιγμή στη Δυτική Ευρώπη, για μια νέα ενίσχυση των συμβατικών όπλων.

Εδώ υπάρχει πεδίο για μία σημαντική

πολιτική πρωτοβουλία, που μπορεί να συμβάλει, εάν αναπτυχθεί, στην προώθηση μιας κοινής αντίληψης για την ασφάλεια και, άρα, στην ίδια τη διαδικασία πολιτικής ενοποίησης. Η Ευρώπη δεν μπορεί να καταλήξει να γίνει, όπως κάποιοι θα το ήθελαν, η χήρα του ψυχρού πολέμου. Μέσα από έναν τέτοιο δρόμο, το μέλλον θα ήταν αμφίβολο και τα αδιέξοδα μεγαλύτερα.

Ο άλλος δρόμος είναι φυσικά ακόμα ανεξερεύνητος, αλλά πολύ πιο γόνιμος. Ένα μεγάλο παιχνίδι έχει αρχίσει, και για να κερδηθεί πρέπει, πρώτα απ' όλα, να θελήσουμε να το παίξουμε. Δυστυχώς, ακόμα πολλοί παίκτες βρίσκονται κλεισμένοι στα αποδυτήρια ή κάθονται στον πάγκο, αντί να βρίσκονται στον αγωνιστικό χώρο. Και η Ιστορία, ειδικά σήμερα που τρέχει τόσο γρήγορα, δεν περιμένει τους βραδυπορούντες. Δεν είναι ακόμα πολύ αργά για να κατέβει κανείς στον αγωνιστικό χώρο της Ευρώπης και να προσπαθήσει να κατευθύνει την πορεία των πραγμάτων. Όμως, δεν υπάρχει πλέον πολύς χρόνος διαθέσιμος. Και οι ευκαιρίες που χάνονται μία φορά δεν ξαναεμφανίζονται εύκολα.

Μετάφραση: ΛΙΑΝΑ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ